

הפורום לאכיפת זכויות עובדים

האגודה לזכויות האזרח בישראל / איתך-משפטניות למען צדק חברתי

קו לעובד / שדולת הנשים בישראל / הקליניקה לזכויות עובדים - אוניברסיטת ת"א

יום שלישי כ"ח טבת, תשע"א

לכבוד

04 ינואר 2011

ח"כ דוד רותם, יו"ר ועדת חוקה חוק ומשפט

שלום רב,

הנדון: תיקון תקנות האגרות (בית הדין לעבודה)

- 1.** ביום **26.1.11** אמורה להתקיים ישיבה בוועדת חוקה חוק ומשפט ובה משרד המשפטים מבקש כי ועדת חוקה חוק ומשפט אמורות להיות מאושר תיקון לתקנות האגרות בבתי הדין לעבודה.
- 2.** תיקון זה הובא לפני הוועדה לפני שנה, על ידי הנהלת בתי המשפט, ואולם הוועדה סירבה לקבלו.
- 3.** משמעות תיקון זה הינה ביטול הפטור המוחלט בגין תשלום אגרה על תביעות שכר והעמדתו על 37,900 ₪ ללא קשר לשכרו החודשי של העובד, למספר שנות עבודתו, לזכויות שהופרו כלפיו.
- 4.** פטור זה אותו מבקש שר המשפטים לבטל, התקבל על ידי ועדת החוקה לאחר שהועלו בצורה משמעותית האגרות בבתי הדין לעבודה בשנת 2008.
- 5.** משרד המשפטים מבקש לבטל את הפטור האמור ולהותיר פטור בסך 37,900 ₪ כמצב הקודם בטרם מתן הפטור. הנימוקים לכך "ההסדר המוצע, כבעבר, יבטיח נגישות לתובעים המשתכרים שכר נמוך וימנע תביעות סרק מנופחות". לבקשת שר המשפטים לוועדה לאשר את התיקון וביטול הפטור לא צורפו נתונים כלשהם.
- 6.** ודוק, נחבאת אל הכלים במסגרת הצעה זו הצעה לבטל סעיף 4(19) לתקנות האגרות, וזאת **במסגרת "הבטחת הנגישות לעובדים בשכר נמוך" המדובר הפטור מאגרה על תביעות לפי חוק שכר מינימום**. מלבד הקושי הלוגי האינהרנטי שבדבר, אנו תמהים כיצד ביטול פטור לעובדים אשר תובעים שכר לפי חוק שכר מינימום, יבטיח נגישות של העובדים שנמצאים בתחתית שוק התעסוקה למימוש זכותם לערכאות.
- 7.** אנו מתנגדים בכל תוקף לתיקון האמור, שאינו מבוסס על נתונים כלשהם, ועל היעדר קשר רציונאלי בין המטרה לבין האמצעי שננקט, בניגוד גמור לעקרונות המשפט המנהלי ולפסיקת בית המשפט העליון. לא ברור כיצד ביטול פטור מאגרה יבטיח נגישות לעובדים המשתכרים שכר נמוך, דומה ששני הדברים הללו עומדים בסתירה מוחלטת זה לזה.
- 8.** מצורפים בזאת נתונים מאתר האינטרנט של הנהלת בתי המשפט בדבר פתיחת תיקים בבתי הדין לעבודה בשנים האחרונות, והיקף התביעות בשנים האחרונות.

הערות	שנה	תיקים מעל 50,000 ₪	סך הכל תיקים שנפתחו	אחוז התיקים מעל 50,000 ₪ מכלל התיקים
	1.1.10-30.6.10	1929	23,102	0.083
	1.7.09-31.12.09	2159	26,129	0.082
	1.1.09-30.6.09	1989	28642	0.069
פטור על רכיב שכר החל מיום 1.9.08	1.7.08-31.12.08	2007	26966	0.074
	1.1.08-30.6.08	2413	31702	0.076
	2007		54736	
	2006		56627	
	2005		59343	
	2004		65424	
	2003		65869	

9. כאמור, התקנות הנוכחיות שהותקנו אך לפני שנתיים ושבמסגרתן הועלו בצורה ניכרת חלק מהאגרות כגון **אגרת הערעור לבית הדין הארצי שקפצה במאות אחוזים**, אגרת פתיחת תיק ואגרת ערעור על החלטת רשם **הוכפלו** ועוד. במסגרת האיזון שנעשה בתקנות אלו ניתן כאמור פטור לרכיב השכר (ולו בלבד) בתביעות עובדים.

10. הנתונים מלמדים, כי דווקא בשנים האחרונות מספר התביעות הכולל פחת בבתי הדין לעבודה מאז מתן הפטור האמור. עובדה המלמדת כי מספר התביעות בבתי הדין נגזר ממשתנים אחרים כגון המצב הכלכלי במשק, פיטורי עובדים וכו'.

11. מספר התיקים בהם נתבע סעד של יותר מ-50,000 ₪ אינו שונה באופן מהותי בכל אחת מהתקופות לעומת התקופות המקבילות להן טרם ניתן הפטור לעומת התקופה המקבילה בה לא ניתן פטור מאגרה.

12. אם לא די בכך, הרי שרכיבים שאינם מוגדרים כשכר כגון פיצויי פיטורין, פיצויי פיטורין מוגדלים, נזק לא ממוני, עוגמת נפש, אובדן השתכרות וכיוצא באלו העלולים להגיע למאות אלפי שקלים מחויבים כולם באגרה החל מהשקל הראשון.

13. פסיקתו של בית הדין הארצי בשנים האחרונות קובעת כי חובה על תובע לכמת את מלוא תביעתו עם הגשתה, כך, שאדם התובע יחסי עובד –מעביד, אינו יכול לחלק את תביעתו לשתיים, החלק הראשון של קביעת היחסים המשפטיים והחלק השני כימות הסכומים במידה ויוכר כעובד.

כך לדוגמה נקבע בע"ע 303/09 מדינת ישראל נ' וינצ'ה מיום 15.10.09 על ידי בית הדין הארצי :

”ככלל, לא יידרש בית הדין לעבודה לתביעה לסעד הצהרתי מקום בו יכול התובע לכמת תביעתו ולתבוע סעד כספי. על התובע להגיש את מלוא תביעתו הכספית כאשר היא מכומתת, על הנתבע להגיש את

מלוא הגנתו ועל בית הדין לשמוע את ההליך במלואו. זאת מהטעמים
הבאים:

[א] למנוע מצב בו יהפכו בתי הדין אכסניה לדיונים עקרים ולא-
יעילים, שלא יביאו את המחלוקות בין הצדדים לידי סיום;

[ב] לאפשר לנתבע לעמוד על מהות התביעה ולהכין כראוי את הגנתו,
כשהוא יודע מראש מה הם גבולות החיוב הכספי שהוא עלול להתחייב
בו;

[ג] למנוע מצב בו הנתבע, או בית הדין, נאלצים להכין את תביעתו של
התובע עבורו, על כל העלויות הנגזרות מכך וללא הצדקה מספקת;

[ד] למנוע התחמקות לא-מוצדקת מתשלום אגרת בית הדין ועקיפת
הדיונים המסדירים אותה, שיש בהם – כשלעצמם – כדי איזון ראוי בין
זכות הגישה לערכאות לבין האינטרס הציבורי במימון פעילות מערכת
בתי המשפט;

[ה] למנוע שימוש לא-מבוקר בסעד הצהרתי, שאינו ניתן כדבר
שבשגרה אלא כפוף לשיקול דעתו של בית הדין בהוכיח התובע כי זהו
הסעד הראוי;

14. לאור הלכות אלו, המונעות ככלל הגשת תביעה לסעד הצהרתי, אלא דורשות כימות מלא של כל
התביעה, אף כי יתכן וחלקה הראשון יתייתר ככל שיתקיימו יחסי עובד – מעביד, הרי שגדל
מספר התביעות מעל 50,000 ש"ח, [על אף שמספר התביעות הכולל פחת].

15. הלכות אלו שנקבעו על ידי בית הדין הארצי, שונות מההלכות הקבועות במשפט האזרחי כגון
בדיני הנזיקין בהן ראשית נקבעת שאלת החבות, ורק אם בית המשפט קובע חבות, הרי שעולה
סוגיית כימות הנזק. אף תקנות סדר האזרחי, תשמ"ד-1984 קובעות ברוח דומה:
"16(ג) הוגשה לבית המשפט תביעה לפיצויים בשל נזקי גוף, או תביעה לשיפוי או לפיצוי
על תשלומי פנסיה, תגמולים וכל הוצאה אחרת ששולמו או שישולמו בשל נזקי גוף, אין חובה, על אף
האמור בתקנת משנה (א), לפרש בכתב התביעה את הסכום הנתבע בעד נזק כללי, ותקנה 9(9) לא
תחול עליו."

16. עוד נציין, כי חרף הישיבה הקודמת של ועדת החוקה, תמוה בעינינו שמשרד המשפטים או הנהלת
בתי המשפט לא מצאו לנכון להיפגש עימנו, כמי שמייצגים עשרות אלפי עובדים מוחלשים בשנה,
או להציג בפני ועדת חוקה נתונים כלשהם.

17. לעובדים המצויים בתחתית שוק התעסוקה הכלי היחידי לאכוף את זכויותיהם הינו ההליך
השיפוטי, ואת הפרת זכויות המגן המרובה בישראל עליה עמד אף ה-OECD בדו"ח שהוגש
לממשלת ישראל, ועל כן על המערכת המשפטית ליצור פתרונות המאפשרים אכיפת זכויות
יעילה, תחת גרימת קשיים לעובדים קשי יום לממש את זכויותיהם.

18. יודגש, אף כי אנו מתנגדים לתיקון המוצע, אין פירוס הארגונים תומך בניצול לרעה של הפטור המוענק, הצעתנו היא לתת פטור מידתי על כל רכיבי התביעה לעובדים על מספר שנות עבודתם, וזאת בניגוד להצעת משרד המשפטים הנוקב בסכום שאין בינו לבין אופי הפרות, סוגיהן, והדגשים המיוחדים של הפרת זכויות עובדים מוחלשים דבר.

19. להערכתנו סכום הפרות של זכויות מגן כלפי עובדים מוחלשים יכול להגיע בממוצע ל-35,000 ₪ לעובד. ועל כן הצעתנו היא שינתן פטור עד לסכום זה עבור כל שנת עבודה. אם לא די בכך, הרי שניתן לקבוע אגרה מוגדלת על סכום תביעה מעל לסכום מסוים.

20. ברור לכל, שאין דומה תביעה של עובד בשכר נמוך שהשתכר 10 שנים ומגיש תביעה על סך 100,000 ₪, לעובד אחר שעבד חודשים ספורים ואף הוא מגיש תביעה על סך 100,000 ₪.

21. לאור זאת, הצעתנו היא:

א. עד לסכום של עד 35,000 ₪ לכל שנת עבודה יינתן פטור מוחלט מאגרה **לכל עילות התביעה.**

ב. לסכום שבין 35,000 – 85,000 ₪ לכל שנת עבודה תיגבה האגרה בשיעורה הרגיל (1%),

ג. לחלק התביעה מעל 85,000 ₪ לכל שנת עבודה תיגבה אגרה מוגדלת בסך 2%.

ד. בהצעה זו, ישנו משום איזון ראוי הן ביחס לנגישות עובדים מוחלשים לערכאות, והן ביחס למניעת תביעות סרק ללא בסיס, אשר לבית הדין כלים נוספים להתמודד עם תביעות אלו כגון פסיקת הוצאות, הן לחובת הצד שכנגד והן לטובת אוצר המדינה. העמדת הבסיס לפטור לאגרה כפונקציה של מספר שנות העבודה, יש בה משום קשר רציונאלי בין סכום התביעה, הזכויות שהופרו ומניעת תביעות שווא.

ה. לסיכום, אנו קוראים לך לבטל את הישיבה הקרובה נוכח היעדר היוועצות מצד משרד המשפטים עם ארגונים המייצגים עשרות אלפי עובדים מוחלשים בשנה, ולחילופין לדחות את התיקון המוצע לתקנות בית הדין לעבודה (אגרות) בנוסחן הקיים לאור הפגיעה הבלתי מידתית בעובדים שאינה נסמכת על תשתית מינימאלית או על עובדות כלשהן.

בכבוד רב,

ערן גולן, עו"ד
חבר הוועד המנהל, עמותת קו לעובד